

Usundiõpetus

Õppeprotsessi kirjeldus

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli usundiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) suhtub lugupidavalt erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse, mis ei ole inimsusevastased; tunneb ära eelarvamusliku ja sildistava suhtumise;
- 2) toob näiteid usuvabaduse põhimõtete toimimise, piiride ja nende rikkumise kohta ühiskonnas;
- 3) teab suuremate religioonide geograafilist levikut ning selle peamisi ajaloolisi põhjuseid maailmas ja Eestis; kirjeldab suuremate maailmareligioonide põhijooni, sealhulgas:
 - a) selgitab ajaloost ja nüüdisajast näiteid tuues, kuidas ilmneb religioon inimeste ja ühiskonna elus;
 - b) nimetab olulisemaid lugusid ja tähtsamaid tegelasi käsitletud religioonidest ning nende alustekstidest;
 - c) kirjeldab ning analüüsib kultuuri ja religiooni seoseid;
 - d) võrdleb käsitletud religioossete ja mittereligioossete maailmavaadete põhilist eetiliste valikute printsiipide eripära;
- 4) on teadlik oma väärtustest ning analüüsib väärtuste rolli enda ja teiste inimeste toimimises; sõnastab oma maailmavaate mõningaid jooni; analüüsib enda maailmavaatelisi tõekspidamisi käsitletud religioonide valguses, tuues esile sarnasusi ja erinevusi;
- 5) põhjendab väärtuste ja moraalnormide järgimise olulisust ühiskonnas ning toob selle kohta näiteid;
- 6) arutleb näiteid tuues erinevate maailmavaadete mõju üle inimese ja ühiskonna elus, nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Usundiõpetus (UÕ) on usu- ja mõttevabaduse põhimõtetest lähtuv õppeaine, kus:

- 1) käsitletakse erinevaid religioone ja usulisi liikumisi;
- 2) õpitakse tundma religiooni väljendumist kultuuris ning inimese ja ühiskonna elus;
- 3) arutletakse eksistentsiaalsete küsimuste üle.

UÕ lähtub ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis sõnastatud usu- ja mõttevabaduse tunnistamise põhimõttest. Religioonialane haritus on usuvabaduse tagamise eeltingimusi ühiskonnas. UÕ pole käsitletav ühegi kiriku, koguduse ega usulise ühenduse kuulustööna. UÕs ei käsitleta ühtki maailmavaadet õpilastele normatiivsena. Üldhariduskooli UÕ ülesanne ei ole juhatada õpilasi mingi kindla religiooni juurde. Eesmärk on valmistada õpilasi ette eluks pluralistlikus ühiskonnas ning maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate religioonide ja maailmavaadete esindajatega. Seetõttu pannakse UÕs rõhku oskuste ja hoiakute kujundamisele, millel põhineb üksteisemõistmine, respekt, avatus ning valmisolek dialoogiks ja koostööks.

Religioonide ja maailmavaadete tundmaõppimine peab lähtuma tasakaalustatud teaduslikust käsitlest. UÕ tundides õpitakse tundma religioonide mitmekesist pärandit ning tänapäeva nii positiivsetes kui ka probleemsetes ilmingutes. Religioon on olnud ja on kõigis ühiskondades inimeste elu ning kultuuri kujundajaid; inspiratsiooniallikas kirjandusele, kunstile ja muusikale. Religioonialane haritus aitab mõista maailma kultuuripärandit.

Erinevaid maailmamõistmise viise käsitledes süvendatakse empaatilist suhtumist ning vastastikust lugupidamist. UÕd korraldades ja õpetades peab austama ning arvestama õpilaste koduseid tõekspidamisi. UÕ oluline osa on toetada õpilaste kõlbelist arengut, arendades neis vastutustundlikku eetilist elamisoskust.

Erinevate religioonide ja maailmavaadete tundmaõppimine arendab kriitilist mõtlemist, loob võimalusi tegelda eksistentsiaalsete küsimustega ning toetab õpilase maailmavaate kujunemist. UÕ rikastab erinevate maailma mõistmise viiside tutvustamise kaudu õpilaste maailmapilti. UÕ õppematerjali seostatakse õpilaste varasemate teadmiste ja kogemustega; tähtis on tutvuda kodukoha ja sealsete religiooniga seotud kultuuriväärtustega ning luua seoseid õpilaste küsimuste ja probleemidega. Soovitav on kaasata õpilasi UÕ töökava koostamisse.

Põhikooli usundiõpetuse ainekava koosneb kolmest 35tunnisest kursusest, millele võivad lisanduda süvendavad kursused, mida koostades arvestatakse õppeaine üldeesmärgi ja õpetamise põhimõtteid ning vastavas kooliastmes taotletavaid õpitulemusi ja õpitegevusi.

Õppeaine jaotub nõnda:

I kooliaste: tavad, lood ja väärtused (2. klassis);

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: erinevate religioonide pühapaigad, muuseumid, näitused, arvutiklass;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistö koostamine.

Lõiming

a) Üldpädevused

Põhikooli usundiõpetuse ainekava toetab kõigi üldpädevuste kujunemist.

Kõigi teemadega on lahutamatu seotud **väärtuspädevuste** kujunemine (suutlikkus hinnata inimsuhteid ning tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, loodusega, oma ja teiste maade ning rahvaste kultuuripärandiga ja nüüdisaegse kultuuri sündmustega, väärtustada loomingut). Viitavad sellele I ja II kooliastme kursuste nimetused, õpitulemused ja ainesisu. Samas, ka III kooliastme maailmareligioonide kursus on tihedalt seotud õpilase eneserefleksiooniga, andes võimaluse enda väärtushinnanguid peegeldada erinevate maailma mõistmise viiside ning eetiliste printsiipide valguses. Maailmareligioonide tutvustamisel rõhutatakse kõigi inimeste seotust üksteisega, vaatamata olemasolevatele erisustele, kujundamaks respekti ja tolerantsust.

Sotsiaalse, suhtlus- ja enesemääratluspädevuse kujundamisel on usundiõpetusel samuti oluline roll. Eelkõige on ainel keskne roll õpilase enda maailmavaate piiritlemisel ja teadvustamisel. Aine kaudu

kujundatakse religioonialane kirjaoskus, mis võimaldab mõista maailmavaatelist mitmekesisust; analüüsida maailmavaatelist arusaamatuste ja konfliktide põhjuseid, ära tunda eelarvamuslikku ja sildistavat suhtumist, samuti arendatakse avatud hoiakut ning oskust astuda dialoogi ning teha koostööd erinevate religioosete vaadetega inimestega. Väitluste, arutluste ja diskussioonide käigus omandavad õpilased julguse ja oskuse ennast maailmavaateliselt asjakohaselt väljendada, arvestades olukordi ja suhtluspartnereid.

Õpipädevuse kujundamisel on oluline, et kasutatakse erinevaid ühistõiseid õpiprojekte, koostatakse referaate ning korraldatakse õppekäike, mille käigus õpilased lahendavad probleeme, analüüsivad klassikontekstis õpitud.

Erinevate projektide käigus, on võimalus ka **ettevõtlikkuspädevuse** arendamiseks: näha probleeme ja nende lahendusi, genereerida ideid, neid ellu viia.

Matemaatikapädevust toetatakse eelkõige erinevate statistiliste tabelite ja jooniste lugemisel.

b) Läbivad teemad

Läbivate teemade seast on usundiõpetusega lahutamatu seotud eelkõige teemaga „**Väärtused ja kõlblus**“, mistõttu siinkohal selle eraldi väljatoomine oleks kunstlik.

Elukestva õppe toetamiseks on religioonid tänuväärne aines, sest neis rõhutatakse inimese jätkuvat soovi ja võimalust täiustuda, otsida ja püüelda eneseteostuse ja sisemise rahu poole läbi oma erinevate rollide ja etappide siin elus. Samuti tegelevad religioonid eksistentsiaalsete teemadega, millele igaks ajaks lõpliku ja kehtiva vastuse leidmine on võimatu, tegu on pigem otsingute kui päralejõudmisega.

Teema **keskkond ja jätkusuutlik areng** harmoneerub samuti mitmete teemadega, nagu näiteks erinevate religioonide loomilood, vägivalduse põhimõte, ahimsa kontseptsioon hinduismis, vastutustunde arendamine.

Teema **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** esineb usundiõpetuses eelkõige selliste oskuste ja väärtushoiakutega inimese kujundamisel, kes väärtustab sallivust, ei tolereeri diskrimineerimist maailmavaatelistel pinnal, oskab teha koostööd ning pidada dialoogi ka endast erineva maailmavaate esindajatega.

Läbi religiooni ja kultuuri seoste mõistmise arendatakse **nii oma kui teise kultuuri väärtustamist ja mõistmist**; samuti enda kultuurilise identiteedi kujunemist läbi selle narratiivide tundmise ning sügavamate tähenduste mõistmise. Erinevate religioonide tundmine toetab kultuurilise mitmekesisuse ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärade mõistmist ning omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust väärtustamist.

Usundiõpetuses suunatakse õpilasi otsima ise teavet ning allikatesse kriitiliselt suhtuma, leitud teabe talletamisel ja jagamisel aga kasutama nüüdisaegse tehnoloogia võimalusi. Erinevate religioonide tutvustamisel käsitletakse erinevaid praktikaid, mis aitavad leida vaimset tasakaalu, ning analüüsitakse destruktivseid usulisi liikumisi, mis läbi aitab aine kaasa ka **“tervise ja ohutuse”** läbivale teemale.

Lõimingud erinevate ainetega tuuakse välja õpiprotsessi kirjeldustes.

2.1.3. Hindamine

Usundiõpetuse õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa ning teiste hindamist reguleerivate õigusaktide käsitlest. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele

õpitulemustele. Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet. Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad hinnata rollimängud, juhtumianalüüsid ning rühmatöö. Sel juhul ei hinnata mitte ainult tulemust, vaid ka protsessi. Õpilane peab olema hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on oluline roll. Hindamine peab väärtustama lahenduste erinevusi ja õpilaste isikupära. Hindamine on ka vahend õpilase arengu toetamiseks. Hindamismeetodeid valides arvestatakse õpilaste vanust, nende individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnatega.

Õpitulemuste kontrollimise vormid peavad olema mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

Hindamise eesmärgiks on anda tagasisidet õppimise kohta, toetada õppija eneseanalüüsi oskuste kujunemist; peegeldada õpetaja ootusi õppimise suhtes ja motiveerida õppima. Hindamine peab olema kooskõlas seatud õpitulemustega.

Igati tuleks julgustada õpilase enesehindamise oskuste kujunemist ja regulaarset enesehindamist, sest see arendab valmidust mõtestada enda tegevust, seda juhtida ja muuta, arendab eneseregulatsiooni ja mõtlemise oskust. Siin on abiks kokkulepitud hindamiskriteeriumid. Enesehindamine võib olla kirjalik (õppimispäevik, eneseanalüüs, kirjad) või suuline (paaris või rühmaintervjuu, arutelu, vestlus).

Abistavaid küsimusi enesehindamisel: Mis on minu töö tugev külg? Millega olen rahul? Millised on töö nõrgad küljed? Millele võiksin järgmine kord rohkem tähelepanu pöörata? Milliseid küsimusi mul tekkis?

Ka kaasõpilaste hindamisega saab õppida hindamist ja hindamiskultuuri, samuti sunnib see põhjalikumalt süvenema materjali, võimalus õppida üksteiselt. Alustada tuleb lihtsamate ülesannetega ja tagasiside andmisest.

Hindamine ja õpiprotsess peavad moodustama sidustatud terviku

I kooliaste.

Tavad, lood ja väärtused

Õpitulemused

I kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

3. klassi lõpetaja:

- 1) toob näiteid religiooniga seotud esemete, tekstide, toimingute, sündmuste ja paikade kohta ning erinevatest religioossetest traditsioonidest pärit lugude kohta;
- 2) nimetab tähtsamaid rahvakalendri pühi, selgitab nende usundilist tähendust ning kirjeldab levinumaid tähistamise traditsioone; teab oma pere traditsioone ja oskab neid teistele tutvustada;
- 3) kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid;
- 4) selgitab oma sõnadega, mis on ausus, õiglus, kohusetunne, vastutustunne, sõnapidamine, usaldus, tänulikkus, andekspalumine ja andeksandmine, tuues näiteid oma elust või käsitletud lugudest;
- 5) tunneb nn kuldset reeglit ja selgitab selle järgimise olulisust, märkab kaaslase vajadusi, püüab käituda kaaslasi arvestavalt ning oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- 6) toob näiteid, mille poolest on tema eriline; mõistab oma õigust jääda iseendaks; tunneb ära oma peamised tunded ning väljendab neid nii sõnades kui ka loominguga kaudu;

- 7) mõistab, et on vaja oma eksimust tunnistada; oskab paluda vabandust; mõistab, et andestada on oluline.

Õpitulemused ja õppesisu

Erinevate teemaplokkide alateemasid saab omavahel mitmeti kombineerida, mistõttu siin ajalist jaotust ei esitata. Õppeprotsessi kirjelduses tabeli kujul esitatud töökaava on üks võimalik näide õppe kavandamise kohta. See ei ole õpetajale kohustuslik.

1. Pühad ja traditsioonid

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) nimetab tähtsamaid rahvakalendri pühi ja selgitab nende usundilist tähendust;
- 2) kirjeldab nende pühade levinumaid tähistamise traditsioone;
- 3) teab oma pere traditsioone ja oskab neid teistele tutvustada.

Õppesisu

1. Peretraditsioonid, pühade tähistamine pereringis
2. Hingedeaeg
3. Jõulud
4. Ülestõusmispühad
5. Nelipühad. Jaanipäev

2. Valitud lugusid erinevatest religioossetest traditsioonidest

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) toob näiteid religiooniga seotud esemete, tekstide, toimingute, sündmuste ja paikade kohta;
- 2) toob näiteid erinevatest religioossetest traditsioonidest pärit lugude kohta;
- 3) sõnastab õpitud lugude moraalse sõnumi;
- 4) kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid.

Õppesisu

1. Suuline ja kirjalik pärimus. Näiteid erinevate loomismüütide kohta
2. Hinduism. Pimedad kobavad elevanti (mõistame asju erinevalt)
3. Judaism. Joosepi lood (kadedus, töökus, andestus)
4. Budism. Siddharta Gautama kohtab vana meest, surnut ja erakut (kannatused ja abi, rikkus ja vaesus)
5. Kristlus. Tähendamissõna halastajast samaarlasest (ligimesearmastus, kuldne reegel)
6. Islam. Muhamed ning tõe rääkimine (tõde ja vale, sõnapidamine)

3. Väärtuskasvatus

Õpitulemused

Õpilane:

- 1) kirjeldab näiteid tuues, kuidas erinevad inimeste uskumused, arvamused ja soovid;
- 2) selgitab oma sõnadega, mis on ausus, õiglus, kohusetunne, vastutustunne, sõnapidamine, usaldus, tänulikkus, andekspalumine ja andeksandmine, tuues näiteid oma elust või käsitletud lugudest;
- 3) tunneb nn kuldset reeglit ja selgitab selle järgimise olulisust, märkab kaaslaste vajadusi, püüab käituda kaaslasti arvestavalt ning oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- 4) toob näiteid, mille poolest on tema eriline; mõistab oma õigust jääda iseendaks; tunneb ära oma peamised tunded ja väljendab neid nii sõnaliselt kui ka loomingu kaudu;

- 5) mõistab, et on tähtis oma eksimust tunnistada; oskab paluda vabandust; mõistab, et andestada on oluline.

Õppesisu

1. Maailm meie ümber. Elu pühadus ja loodushoid, esivanemate loodustunnetus
2. Iga inimese ainulaadsus. Julgus jääda iseendaks. Eneseväarikus
3. Erinevad inimesed minu ümber. Üksteisemõistmine ja lugupidamine. Ligimesearmastus
4. Andekspalumine ja andeksandmine
5. Reeglite ja seaduste mõte ning tähtsus. Südametunnistus. Usu mõju inimese elule
6. Kohusetunne. Vastutustunne. Lubadused ja nende täitmine. Sõnapidamine. Tõde ja vale
7. Rikkus ja vaesus. Tänuikkus ja virisemine
8. Rõõm ja mure. Usaldus ja lootus. Hirm ja turvalisus

Õppetegevus

I kooliastme teemade valiku rõhuasetus on lapse isikul, minapildi kujunemise toetamisel, turvatunde loomisel ja kõlbelisel kasvatusel. Teemaringi laienemisel käsitletakse lugusid, mis aitavad kaasa sotsiaalsete pädevuste kujunemisele. Toetada tuleb lapse enesetunnetuse arengut, emotsioonide mõistmist ning oskust neid suunata. Kultuurilise järjepidevuse ja traditsioonide tundmaõppimiseks käsitletakse aastaringi keskseid rahvakalendri pühi, nende religioosset tausta ning tähistamise tavasid.

Tundides pööratakse tähelepanu sellele, et õpilased õpiksid end väljendama, julgeksid esitada küsimusi, õpiksid vastuseid põhjendama, järeldusi tegema ning erinevaid seisukohti respektseerima. Õppetegevus on võimalikult mitmekesine ja interaktiivne.

Metoodilistest võtetest kasutatakse jutustusi, vestlust, mis aitab materjali seostada õpilase kogemustega, ning õpilastele eakohaseid probleemülesandeid. Arendatakse lugemis-, kirjutamis- ja tekstimõistmisoskust. Tähelepanu pööratakse kuulamis-, vaatlemis- ja keskendumisoskuste kujundamisele. Tundides kasutatakse ka käelist tegevust ja liikumismänge ning lauldakse ja kuulatakse muusikat. Oluline koht on loovust arendavatel meetoditel (nt rollimängud, loov kirjutamine, kunstiline eneseväljendus). Koduloolise materjali lülitamiseks õppetöösse korraldatakse õppekäike. Aine sisu omandamise kõrval on tähtis klassis valitsev õhkkond. Aine õpitulemusi pole võimalik saavutada ilma avatud, tolerantse, hooliva ning üksteist toetava vaimse õpikeskkonnata.

Erinevaid teemasid (pühad, väärtused, lood usulistest traditsioonidest) lõimitakse omavahel sidusateks teemaplokkideks. Selleks on palju võimalusi. Nii võib läbivaks niidiks olla rahvakalendri tähtpäevad, millega seotakse alateemad väärtuste ja lugude teemaplokist (nt sügisel loomislood ja loodushoid, hingedeajal esivanemate loodustunnetus ning elu pühadus), või väärtuskasvatus, mis rajaneb lugudel erinevatest traditsioonidest, ning sobival ajal käsitletakse rahvakalendri pühasid. Erinevate traditsioonide lugude eesmärk on, et laps tunneks lugusid erinevatest religioonidest, kuid samaaegu ei pea ta neid religioone iseloomustama. Küsimus on: mida on sellel lool õpetada igapäevase toimimise ja valikute kohta?

Alljärgnevalt on toodud üks paljudest võimalustest, kuidas erinevaid teemasid omavahel kombineerides luua töökava. Õpetaja peab oma töökava koostades lähtuma aga oludest, milles ta töötab – arvestama, milliseid võimalusi pühapaikades käimiseks, erinevate religioonide ja konfessioonide esindajatega kokkusaamiseks ning heategevusprojektide rakendamiseks on. Arvestama peab ka õpilaste usulist tausta ning valmisolekut kaasa töötada.

2. KLASS

Teema	Meetodid ja õpikeskkond	Õpitulemused	Lõiming ja läbivad teemad
1. Suuline ja kirjalik pärimus. Usulise keele eripära	Enda (suve) kogemustest jutustamine pildi järgi. Siduda vestlusega suulise pärimuse tekkest Mäng „Mida kõneleb pilt?“, ühe pildi kohta võimalikult palju tähendusi Vestlus suulisest ja kirjalikust pärimusest (erinevad pühakirjad)	1. Mõistab, et keeles kasutatakse kujundlikke väljendeid. Arutleb, miks seda tehakse. 2. Mõistab, et tundides võib küsida ja vabalt arutleda. 3. Teab, et on olemas suuline ja kirjalik pärimus. Nimetab ühte pühaks peetavat raamatut (nt Piiblit või Koraani).	Eesti keel: väljendusoskus, keelefunktsioonid. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
2. Imestamine ja märkamine: loodus	Mäng „Loodust avastamas“, õuesõpe Lugu mehest, kelle käes kõik kullaks muutus. Plakati, kollaaži meisterdamine teemal „Hoia mind!“	1. Kogeb loodu(se) imelisust ning väärtuslikkust. 2. Paneb tähele looduse ilu pisiasjades. 3. Saab aru looduse hoidmise ja säästlikkuse vajalikkusest.	Looduse-ja inimeseõpetus: elu mitmekesisus; loodushoid. Matemaatika: kujundid. KTÕ: loomingulisus ja tööpinna kasutamine, rebimis- ja kleepimisoskus. Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus
3. Loomislugu	Jutustus Pildisarja joonistamine Paaristöö + frontaalselt arutus, milles niisugune usk igapäevaelus väljenduda võib.	1. Tunneb ja jutustab piibli loomisloo põhielemente . 2. Saab aru, kuidas usk Loojasse ilmneb elus.	Looduse-ja inimeseõpetus: loodushoid; elu imelisus; põhjuslikkus. Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus

<p>4. Erinevad tekkelood</p>	<p>Eesti rahvalaul „Loomislaul“ (Sinisirje linnukene ...) / Loomislugu Mulgimaalt (2005) või mujalt maailmast: http://folkloreandmyth.netfirms.com/creationmyths.html/ Vestlus Pildi joonistamine ühest tekkeloost</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, et on erinevaid loomislugusid. 2. Tunneb ühte rahvausundilist loomislugu. 3. Arutleb, mida see elu kohta ütelda tahab. 	<p>Muusikaõpetus: rahvalaulud. Eesti keel: pärimuslood. Loodus- ja inimeseõpetus: paikkonna kultuuri väärtustamine. Kunstiõpetus: joonistamine Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus</p>
<p>5.–6. Lõikustänu-püha</p>	<p>Esitus: tänuväärset asjad Vestlus: kuidas tänada? Miks tänada, keda tänada? Tööleht: kuidas tuleb lauale ...? Mängud „Tänuring“ ja oavise Tänukollaaž koos arutlusega</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, millal ja miks peetakse lõikustänu-püha. 2. Kogeb, et maailmas on palju huvitavat ja tänuväärset. 3. Tunneb ühte lõikustänu-pühaga seotud traditsiooni. 4. Leiab, et tema elus on mõndagi, mille eest tänulik olla. 	<p>Loodus- ja inimeseõpetus: põllumajandussaadused; traditsioonid, tänulikkus. Läbivad teemad keskkond ja jätkusuutlik areng, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus</p>
<p>Inimese ainulaadsus ja elu pühadus</p>			
<p>7.–8. Pere-traditsioonid</p>	<p>Vestlus, töö rühmas oma pere traditsioonidest Pilt mõnest oma pereliikmest Oma perest ja selle pidupäevadest jutustamine Test: arutus teiste kommetesse suhtumisest Külaline klassis, kes jutustab oma pere mõnest erilisest traditsioonist.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab oma pere traditsioone. 2. Mõistab, et koos tegutsemine liidab inimesi. 3. Mõistab, et teiste inimeste traditsioone tuleb austada. 4. Teab, et peretraditsioonid on tihti seotud rahvakommete ja usuga. 	<p>Loodus- ja inimeseõpetus: perekond, üksteise lugupidamine, rahvakombed, erinevad inimesed. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus</p>
<p>9. Inimese ainulaadsus ja elu pühadus</p>	<p>Mäng „Oleme ainulaadsed“ Näpujoonis Tööleht</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, et iga inimene, ka ta ise, on ainulaadne ja oluline. 2. Mõistab, et elu on püha. 3. Mõistab oma vastutust lähiümbruses, peres ning klassis. 	<p>Loodus- ja inimeseõpetus: elu väärtustamine, vastutus KTÕ: värvid ja kujundid Läbivad teemad kodanikualgatus ja ettevõtlikkus,</p>

			kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus
10.–11. Hingedaeg	Poiss varjudemaal Miniloeng, vestlus, mõistatused Õppekäik: kalmistul käik	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab hingedeaja tähtsamaid rahvakombeid (vaikne aeg, hingede koju ootamine, hingedele toidu viimine). 2. Mõistab, et on oluline mäletada ja mälestada oma esivanemaid. 3. Tunneb kalmistul käitumise etiketti. 4. Oskab väärtustada inimelu. 5. On teadlik inimese surelikkusest. 	Eesti keel: teksti mõistmine, lugemine. Loodus-ja inimeseõpetus: eesti mõistatused; kalmistukultuur, põlvnemine. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus
12. Sünnipäev	Jutustus „Väikevenna sünnipäev“, vestlus Kaart. Regivärsilise jõululaulu õppimine	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mõistab, et sünnipäev on igale inimesele tähtis päev (meelespidamine). 2. Analüüsib positiivseid ja negatiivseid tundeid, mis on seotud sünnipäevadega. 	Loodus-ja inimeseõpetus: emotsioonid. Muusika: regivärss. KTÕ: kleepetehnika. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet
13. Jõululugu	Jõululoo kuulamine Nukkude valmistamine Mininäidend pappnukkudega	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tunneb Jeesuse sündimise lugu. 2. Teab, et mõned inimesed tähistavad jõulude ajal Jeesuse sündi. 3. Teab, et aastaid arvestatakse Jeesuse sünnist alates. 	KTÕ: ruumiliste kujundite valmistamine, loominguline eneseväljendus Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
14.–15. Jõulude tähistamine	Vestlus, lühijutustus pühast Nikolausest Oma pere jõulukommetest jutustamine Kaart: head soovid teistele kinkimiseks	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nimetab vanu jõulukombeid ja selgitab nende tähendust. 2. Teab, kust on pärit jõuluvana 	Loodus-ja inimeseõpetus: perekond, traditsioonilised mängud.

	Jõulumängud	traditsioon. 3. Hindab jõule ja perega koos veedetud aega. 4. Soovib valmistada rõõmu oma lähedastele ja sõpradele.	Emakeel: traditsioon ja pärimus. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
Usk, selle mõju inimese elule			
16. Südame-tunnistus. Usu mõju inimese elule	Kindlate reeglitega mängu mängimine. Reeglite ühine sõnastamine enne mängu Jutustus „Anna leiab raha“ Vestlus ja töölehed Ühiselureeglite koostamine	1. Tunneb ära reeglid, millel põhinevad mängud, milles ta osaleb. 2. Teab, mis on südametunnistus, ning oskab selle järgi käituda. 3. Märkab, et usul võib olla mõju inimese käitumisele.	Loodus- ja inimeseõpetus: ühisreeglid. Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus
17. Piibel	Vestlus: missugused on lemmikraamatud ja missugused on tähtsad raamatud? Miniloeng Piiblist. Miks on Piibel kristlastele tähtis? Mis Piiblis on? Töölehe täitmine. Mõistetega tutvumine Erinevaid piibleid ja piibilugusid tutvustav näitus	1. Teab, et on olemas pühad raamatud, mis on seotud usuga. 2. Teab, et paljude inimeste jaoks on pühaks raamatuks Piibel. 3. Teab mõisteid <i>Piibel, Vana Testament, Uus Testament</i> .	Emakeel: raamat, erinevad žanrid ja teksti funktsioonid Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet
Väärtuskasvatus			
18.–20. Judaism. Joosepi lood. Rõõm ja mure	Muusikanäidete kuulamine: missugune on rõõmus, missugune kurb muusika? Piltide, fotode vaatamine: kas mõistad inimeste tundeid? Jutustus Joosepist Rullraamatu meisterdamine ühistööna, sisuks Joosepi lood	1. Tunneb põhilisi Joosepi lugusid: isa kingib kirju kuue, Joosep näeb unenägusid, müüakse vangi, aastad Egiptuses. 2. Märkab, et süütunne on inimesele raske koorem. 3. Saab aru, et õnnetusi võib juhtuda igaühega.	Muusika: muusikapala emotsionaalne tonaalsus. Loodus- ja inimeseõpetus: emotsioonid, nendega hakkamasaamine. KTÕ: joonistamine. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus, väärtused ja

			kõlblus
19. Kadedus, vastutustunne	Jutustus Joosepist jätkub. Joosepi vennad on kadedad, Joosep annab vendadele andeks. Rullraamatu meisterdamine jätkub.	1. Arutleb kadestamise põhjuste üle. 2. Tunneb teid kadestamise vähendamiseks. 3. Mõistab, et ka ühise otsuse korral vastutab igaüks ise.	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine. Loodus-ja inimeseõpetus: emotsioonide valitsemine. KTÕ: naela löömine, kleepetöö. Läbivad teemad kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus
20. Hirm ja turvalisus	Vestlus: millal sa viimati kartsid ja mida? Mida võis karta oma elu jooksul Joosep, mida võisid karta tema vennad? Tööleht: turvalisus Usaldusmäng „Ära karda!“, järgneb arutlus hirmust, selle ületamisest ja ühisvastutusest.	1. Õpib oma hirmudest rääkima ja neisse ajalikult suhtuma; teab, mis temas hirmu tekitab ning kuidas oma hirmudega saab toime tulla. 2. Teab, millal temal on turvaline olla (millised tingimused peavad olema täidetud). 3. Teab, mida teha hädaolukordades.	Loodus-ja inimeseõpetus: emotsioonide valitsemine; reeglitega arvestamine Emakeel: väljendusoskus Läbivad teemad kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus
21. Kristlus. Täheandamis-sõna halastajast samaarlasest	Jutustus piltide, nukkudega Arutelu Rollimäng	1. Tutvub looga halastajast samaarlasest. 2. Teab, et peab teiste inimestega käituma nii, nagu ta tahab, et temaga käitutaks.	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus Läbivad teemad tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus
22. Ligimese-armastus, kuldne reegel	Paarides erinevate olukordade lahendamine Mäng: soovin sulle ... Kuldse reegli kirjutamine papptahvlile ning tahvli kaunistamine. Ühine arutelu. Mida sa tahad, et õpetajad/vanemad/sõbrad sulle teeksid? Tulemuseks plakat klassi seinale	1. Leiab, kuidas võib tema teisi aidata. 2. Mõistab, et üksteist on vaja abistada. 3. Tunneb kuldset reeglit	Loodus-ja inimeseõpetus: reeglitega järgimine; eneseanalüüs, teisega arvestamine. Emakeel: väljendusoskus. KTÕ: ilumeel. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet,

			väärtused ja kõlblus
23. Andestus	Lugu võlgnikust ja kuningast (Mt. 18 ainetel) Juhtumianalüüs rühmades. Mida sa teeksid, kui ... (sina pead andeks paluma, sa pead andeks andma)? Töölehe täitmine	1. Mõistab, et oskus andestada ja oma viga tunnistada on oluline. 2. Teab, et nii vea tunnistamine kui ka andestamine nõuab julgust.	Emakeel: väljendusoskus; teksti mõistmine ja mõtestamine Loodus-ja inimeseõpetus: eneseanalüüs, teisega arvestamine Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, väärtused ja kõlblus
24. Rahva-traditsioonid	Jutustus pildi järgi Õpetaja tutvustab pildiseeriat ülestõusmispühade tähistamisest erinevates maailma paikades. Pühad meie peres: pildirea joonistamine või kollaaži valmistamine Töölehe täitmine: milliste sümbolitega on seotud ülestõusmispühade erinevad nimetused?	1. Nimetab ülestõusmispühade erinevaid nimetusi. 2. Kirjeldab nende pühade levinumaid tähistamise traditsioone. 3. Teab oma pere ülestõusmispühade tähistamise traditsioone ning oskab neid teistele tutvustada.	Emakeel: väljendusoskus. Loodus-ja inimeseõpetus: rahvatraditsioonid ja pühad; peretraditsioonid; kalender. KTÕ: koomiks. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
25.–26. Suure nädala sündmused	Suure nädala sündmused, sümbolid. Jutustus piltide ja esemete abiga Väikese pühadekalendri valmistamine: paberileht on jaotatud kaheksaks osaks ning igasse ossa kirjutatakse jutustuses ette tulnud olulised mõisted või joonistatakse pilt.	1. Tunneb ülestõusmispühade ja nende tähistamise tavade usundilist tähendust. 2. Tunneb suure nädalaga seotud pühade nimetusi: palmipuudepäha, suur neljapäev, suur reede, vaikne laupäev.	KTÕ: sümbolid. Emakeel: väljendusoskus. Loodus-ja inimeseõpetus: rahvatraditsioonid ja pühad; kalender. Matemaatika: ring, sektor. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
Erinevad inimesed, samad mured ja rõõmud			
27. Erinevad inimesed	Jutustus: turismireis mõnele eksootilisele maale. Erineva rassi,	1. Teab, et maailmas on erinevaid	Loodus-ja inimeseõpetus: erinevad

minu ümber. Mõistame asju erinevalt. Julgus jääda iseendaks	erinevate kommete ja toitude kirjeldus Arutlus. Kuidas kirjeldaks selle maa elanik Eestis käiku? Mäng paarides: kuidas saaksid tumm ja kurt koos lahendada ülesande? Joonista ühest punktist pilt. Piltide tutvustus	rasse, kultuure ja usundeid. 2. Oskab eristada hinnangu andmist ja kirjeldamist. 3. Õpib kaitsma oma arvamust ja seisukohta.	kultuurid, maakaart, erinevate inimeste mõistmine. Emakeel: väljendusoskus. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus.
28. Hinduism. Pimedad kobavad elevanti	Jutustus Mäng „Koba kotis“ (Läbipaistmatusse kotti on pandud erinevaid esemeid. Mängija peab kas läbi koti katsudes või kätt kotti pistes esemed ära tundma.) Tööleht: erinevate usundite jumalapildid Lugu „Ma olen hindu“	Mõistab, et inimesed näevad maailma asju erinevalt.	Loodus-ja inimeseõpetus: erinevate inimeste mõistmine, reeglite järgimine, erinevad kultuurid. Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus.
29. Budism. Siddharta Gautama kohtab vana meest, surnut ja erakut	Jutustus piltide järgi Mandala värvimine Meditatsiooniharjutus Lugu „Ma olen budist“	1. Tunneb Siddharta Gautama loo põhijooni. 2. Teab mõisteid <i>kaastunne</i> , <i>valgustus</i> .	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus. KTÕ: mandala tehnika, pinnakatmine ja mõtestamine. Loodus-ja inimeseõpetus: enesetundmine. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus
30. Rikkus ja vaesus	<i>Armuline on rikas</i> , piltmõistatus, rühmatöö Töölehed	1. Kogeb, et rahalise rikkuse järgi pole õige inimest hinnata; mõistab, et inimene võib olla rikas ka siis, kui tal pole palju raha.	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine. Loodus-ja inimeseõpetus: erinevate inimeste mõistmine,

		2. Mõistab, et jagamine teeb rõõmu.	reeglite järgimine. Läbivad teemad elukestev õpe ja karjääri planeerimine, väärtused ja kõlblus
31. Islam. Muhamed ning tõe rääkimine	Jutustus Muhamedist Probleemilahendus: „Kuidas käitud sina, kui ...?“ (Tead midagi, aga keegi ei usu sind.) Esitus: missugused on islamiusulised tänapäeval? Lugu „Ma olen moslem“	1. Õpib tundma Muhamedi lugu. 2. Tunneb mõnda islami kultuuri eripära (riietus, ehitised, palvetamise viis).	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus. Loodus- ja inimeseõpetus: käitumine; erinevad inimesed. Läbivad teemad kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus
32. Tõde ja vale. Lubadused ja nende täitmine	Jutustus kasvavast valepallist Rollimäng Vestlus rühmades: mida teha, et kindlasti lubadust pidada?	1. Mõistab, miks on hea olla aus . 2. Mõistab valelikkuse tagajärgi. 3. Oskab hinnata lubaduste pidamise ja andmise väärtust.	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus. Loodus- ja inimeseõpetus: käitumine; erinevad inimesed. Läbivad teemad väärtused ja kõlblus
33. Nelipühad. Üksteise-mõistmine ja lugupidamine	Jutustus „Vanaema läks vihta tooma“; kuidas vanasti nelipühi tähistati? Nelipühade kommete ja sümbolite tutvustus (tuvi, tuli, tuul, kaseoksad) Arutus ja programmi valmistamine: kuidas tähistada nelipühi tänapäeval?	1. Teab oma pere nelipühade tähistamise traditsioone ja oskab neid teistele tutvustada 2. Mõistab nelipühade ja selle tähistamise tavade usundilist tähendust ning mõisteid <i>kogudus</i> ja <i>Püha Vaim</i>	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus. Loodus- ja inimeseõpetus: rahvatraditsioonid ja pühad; peretraditsioonid. KTÕ: sümbolid. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, väärtused ja kõlblus
34. Jaanipäev	Õpilased jutustavad jaanipäevatradsioonidest. Arutelu: miks tehakse jaanituld? Esitus piltide abiga Ristija Johanneseest – tema peab kasvama ja	1. Kirjeldab jaanipäeva levinumaid tähistamise traditsioone. 2. Teab oma pere jaanipäeva tähistamise traditsioone ja oskab	Emakeel: teksti mõistmine ja mõtestamine; väljendusoskus. Loodus- ja inimeseõpetus: rahvatraditsioonid ja pühad;

	mina kahanema. Joonistus: kui ma vaatan jaanilõkkesse, siis ma näen ...	neid teistele tutvustada. 3. Teab jaanipäeva usundilist tähendust.	peretraditsioonid. KTÕ: rasvakriidid. Läbivad teemad kultuuriline identiteet, teabekeskond, väärtused ja kõlblus
35. Kordamine	Kuldvillaku mäng aasta jooksul õpitust Tagasisidelehe täitmine	Üldine kordamine	